

Komentar in karta: 1/128

SLA V613 'zet'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'hčerin mož', knj. *zèt* (ě), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *zet* (v T213, T264 in T261 ima oznako, da se uporablja redko, v T188 in T332, da je beseda nova, v T167 in T317 pa, da je iz knjižnega jezika). V osrednjeslovenskem prostoru se uporablja tudi leksem *ta mlad(i)*, pogosto kot dvojnica ob *zet* (v T010 s pojasnilom, da se tako reče nekomu, ki 'dobi tastovo/očetovo posestvo'). Drugi leksemi so zemljepisno bolj omejeni oz. se uporabljajo redkeje, npr. večbesedna poimenovanja *hčerin mož*, *od hčere mož* ter na stiku z nemškim jezikom *švigerson*. Za T007 in T009 je zapisano, da tam pojem le opišejo, a ni povedano, kako, za T006 in T011 pa je zapisano, da se tam uporablja nemška izposojenka, ki pa ni navedena.

2. Morfološka analiza

zet < **zēt-b* 'zet'

pristopni zet < **pri-stop-bn-b-j-b zēt-b* ← **pri-stop-bn-b* (← **pri-stop-i-ti* 'pristopiti') + **zēt-b* 'zet'

ta mlad(i) ← **t- mold-b(-j-b)* ← **ta/*tḡ/*tē/*tę* 'ta' + **mold-b* 'mlad'

pristopnik < **pri-stop-bn-ik-b* ← **pri-stop-bn-b* ← **pri-stop-i-ti* 'pristopiti'

pristopavec < **pri-stop-a-v/l-bc-b* ← **pri-stop-a-ti* 'pristopati'

pristopljavec < **pri-stopl-a-v/l-bc-b* ← **pri-stopl-a-ti* 'pristopati'

rejec < **rēd-bc-b* 'rejec' ← **rēd-i-ti* 'rediti'

sinah < **syn-ax-b* ← **syn-b* 'sin'

hčerin mož < **dḡter-in-b mōž-b* ← **dḡti*, rod. *dḡter-e* 'hči, hčere' + **mōž-b* 'mož'

od hčere mož < **otḡ dḡter-e mōž-b* ← **otḡ* 'od' + **dḡti* + **mōž-b*

novič < *(*novič*)-b ← furl. *nuviz*, ben. it. *novizo*

Rezijansko *nu'vəč* 'ženin' (Steenwijk 1992: 289) z netrdonebnim č kaže na to, da beseda ni izpeljana z manjšalnim priponskim obrazilom psl. *-*it-b*.

Možni razlagi izvora sta dve: beseda je domača (ESSJ 2: 228), in sicer gre za izglagolsko izpeljanko s priponskim obrazilom *-*i-č-b* (**nov-i-č-b* ← **nov-i-ti*); beseda je prevzeta iz romanskih jezikov (Skubic 1997: 133)

(**(novič)*-b ← furl. *nuviz*, ben. it. *novizo*). Verjetnejša se zdi druga razlaga.

švigerson < *(*švigerson*)-b ← nem. *Schwiegersohn* 'zet'

švigersin < *(*šviger*)-syn-b ← nem. *Schwieger-(sohn)* 'zet' + *syn-b 'sin'

švogor < *(*švogər*)-b ← nem. *Schwager* 'svak' z bav. nem. prehodom *a > o

džinar < *(*žinar*)-b ← furl. *zinar* 'zet'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *švoger* v T310, *rejec* v T153, *novič* v T092 (z oznako, da besedo uporabljajo starejši) in *džinar* v T063.

Kot enkratnica s *šviger-* je kartiran leksem *švigerson* v T022

Kot enkratnice s *pristop-* so kartirani odgovori *pristopavec* v T135, *pristopnik* v T139 in *pristopljavec* v T233 (z oznako, da gre za tistega, 'ki se priženi').

Kot enkratna besedna zveza z *zet* je kartiran odgovor *pristopni zet*, ki se v T127 uporablja za pomen 'mož, ki se priženi v ženino hišo' ob leksemu *zet*, ki pomeni 'ta mladi'.

Kot enkratna besedna zveza z *mož* je kartiran odgovor *hčerin mož* v T004.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *zet* v T188, enkratnica *sinah* v T317, ekspresivna enkratnica *lump* v T187 (ki je verjetno nerelevanten odgovor) in nenavedena opisna poimenovanja v T188 (kjer se zeta navadno kliče po imenu) in T316 ter opisno poimenovanje *od te mož* v T206.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893; Steenwijk 1992; Ravnik 1996; Skubic 1997; Škofic 2004

5. Primerjaj

SLA: V614 'snaha' (1/129); OLA: 1855, 1856; ALE: 469; SDLA-SI: /; ALI: 1487; ASLEF: 2156; HJA: /